

ólag
L
meri ez
kiadás!
nagyváradi
i, szigoruan
zerint.
IENZ Cluj
a 1-18.

St. Academiei
6. (Udvarban)
Láda: labdák,
Lei 200
" 260
" 400
" 50
" 80
és javítások.
fog győzödni az
szak ingyan.

g. 10.
uha
tr.
ég!
b fazonok.
!
fectiuni
curesti.

B.
l tar-
Co.
ladás.
Ra lor2467

Dr. Ramasetter Róbert

Diszter 2. II. 3.

Budapest

kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

KÉZÍRTÁS

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁR. K
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 július 16 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 161 szám

5685. Thamuz 24

A rossz hírnév

Az Emberi Jogok Ligájának párisi főtítkára Bukarestben járt. Guernout főtítkár azért ment el Bukarestbe, hogy néhány előadást tartson az Emberi Jogok Ligájának gondolatáról. Arra már nem ért reá a főtítkár, hogy valóban megtartsa hirdett előadásait, mert ama bizonyos rendezvények már az első előadás küszöbén annyira elvették a kedvét Bukaresttől, hogy egyenesen a pályaudvarra hajtatott és meg sem állt Párisig.

Párisban Guernout főtítkár cikket ír a „Quotidien”-ben Romániáról. Azt írta, hogy Románia egyik legjelentősebb állama Délkelet-európának. Fontos hivatás vár reá, de jelenleg az antiszemiták vezetése alatt áll és ezek az antiszemiták Bratianu védnökségét élvezik. Az „Universul” felháborodva kommentálja Guernout állításait és megbotránkozik azon, hogyan írhat valaki ilyen hangon Romániáról, aki a kormány vendégszeretét élvezte bukaresti tartózkodása idején.

Nincs igaza az „Universul”-nak, ha haragszik. Mert míg egyrészt igaz az, hogy Guernout cikkének állításai tulzotok, másrészt nem igaz az, hogy az Emberi Jogok Ligájának főtítkára tényleg élvezte a kormány vendégszeretét. Mert az csak nem élvezet, ha valakit lekergetnek az előadói emelvényről és a botokkal felfegyverezett tömeg éktelen lármával és fenyegetőzésekkel teszi lehetetlenné előadásának megtartását.

De meg azért sincsen igaza az „Universul”-nak, mert természetes dolog az, hogy Guernout ilyen tulzotann sötét impressziókkal hagyta el az országot. Hiszen Guernout néhány napi itt tartózkodása alatt egyebet se látott Romániából, mint az antiszemita rendbontók felvonulását, egyebet nem hallott, csak a felvezényelt antiszemita csapatok csataordítását. De nem is láthatott egyebet, mert a vendégszerető kormány nem adott egyébre alkalmat az Emberi Jogok Ligája főtítkárának. Magára vessen hát a kormány és az „Universul” is, ha Guernout főtítkár személyes élményei nyomán rossz hírt költi az országnak.

Abd el Krim ma dönt a francia-spanyol békeajánlatról

Páris, július 15. A francia-spanyol feltételeket tegnap délután hivatalosan is átnyújtották Abd el Krimnek, aki azokat valószínűleg el fogja fogadni. Beavatottak úgy tudják, hogy esetleg további tárgyalásokra lesz szükség, amelyek azonban feltétlenül eredményre fognak vezetni. Abd el Krim állítólag tisztában van azzal, hogy amennyiben tulzot követelésekkel lépne fel, Franciaország minden erejét megfeszíti és döntésre viszi a marokkói háborút.

Nem kerül nemzetközi konferencia elő a kínai kérdés

London, július 15. Franciaország, Olaszország és Japán teljesen egyetértének Kínával szemben folytatott politikájuk tekintetében. Abban is egyetértenek, hogy egyhanguan állást foglalnak Coolidge konferenciájának tervével szemben. A washingtoni kezdeményezés és különösen az a hang, amelyet az Egyesült Államok Kínával szemben használt, itt nagy kiábrándulást okozott. Azt állítják, hogy Amerika terve csak súlyosbitaná a helyzetet.

Washingtonból jelentik, hogy Kellog a kínai kormányhoz komoly figyelmeztetést intézett, amely azt közli a kormánynak, hogy elveszítene az Egyesült Államok barátságát, ha nem tartaná magukat a fennálló törvényekhez.

Kellog levele Kínában igen nagy megütközést keltett és csak a kommunista agitáció erősödésére fog vezetni.

A zsidó nagyünnepekre tették az őszi vizsgákat

A Zsidó Nemzeti Szövetség és a Tarbut tiltakozó iratot intéz a miniszterhez

(Cluj-Kolozsvár, július 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Félhivatalos híradás jelenti Bukarestből: Anghelescu közoktatásügyi miniszter az őszi vizsgálatokat következőképpen állapította meg: A felvételi vizsgák szeptember 1-től 8-ig, a pótvizsgák szeptember 10-től 18-ig lesznek. Az ötödik osztályba való felvételi vizsgák szeptember 10—25-ike között, az érettségi vizsgálatok szeptember 25-től október 10-ig fognak lezajlani. Az előadások az iskolákban szeptember 25-én kezdődnek.

Nem akarjuk feltételezni, hogy a közoktatásügyi kormányzat ezeket a terminusokat szándékosan, ellenünk való céllal állapította volna meg. Mert jól jegyezzük meg: a zsidó nagyünnepek szeptember 19-től kezdődnek, vagyis a vizsga napjai az ötödik osztálytól kezdődőleg, bezárólag az érettségi vizsgák terminusáig összeesnek a mi ünnepeinkkel. Ismételjük, nem akarjuk feltételezni, hogy a rendelkezésnek mi lennénk a célpontjai, azonban az elmúlt évszázó vizsgák során azokat a szomorú tapasztalatokat nyertük, hogy majdnem mindenütt szombati napra tették a zsidó gyermekek írásos és szóbeli vizsgáját. Mi már most óvást emelünk az új rendelkezés ellen. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség és a Tarbut iskolaegyesület kuratóriuma, nyomban a hír vétele után, megtette a kormánynál a szükséges intézkedéseket. Mindenekelőtt felhívták a közoktatás-

ügyi miniszter figyelmét arra, hogy amennyiben a zsidó tanulók számára nem állapítanak meg olyan vizsgaterminusokat, amelyek nem kényszerítik őket a szombat és nagyünnepek megszegésére, úgy ezt a zsidó vallásszabadság legsúlyosabb megsértésének fogják tekinteni. Vallásszabadságunk az alkotmányban van biztosítva és ezen nem teheti tul magát a kormányhatalom sem.

Ettől a szemponttól eltekintve egy másik szándékoságnak a látszatát is mutatja a rendelkezés. A törvény ugyanis a javítóvizsgákat szeptember első napjaiban állapítja meg, nyilván azzal a tendenciával, hogy a vizsgázók szükség esetén, más iskolákban folytathassák tanulmányaikat. Az érettségi javítóvizsgáknak késő terminusban való megállapítása valósággal végzetes lehet az olyan tanulók számára, akik tanulmányaikat valamelyik külföldi főiskolán akarják folytatni. Ha októberben kapják csak kézhez az egyetemi tanulmányokra jogosító érettségi bizonyítványt, ezzel már nem is értek semmit, mert akkorra már lezárultak az egyetemi beiratkozások.

A középiskolák vezetőségeit ez a hír valósággal megdöbbenetette és minden bizonnyal a közeljövőben ők is felterjesztést fognak intézni a közoktatásügyi miniszterhez a vizsgaterminusok korábbi időpontban való megállapítása iránt.

Rakovszki nyilatkozata az angol-orosz viszonyról

(London, július 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rakovszki londoni szovjetkötvet, akinek Chamberlainnel való tárgyalásáról röviden hírt adtunk, ma ismételten nyilatkozott erről a találkozásáról és kijelentette, hogy az angol-orosz diplomáciai viszony megszakításának kérdése egyáltalában nem került köztük szóba. Ebből azonban nem szabad arra következtetni, hogy az angol-orosz viszony teljesen normális. A krízis határozottan fennáll és meglehetősen krónikus. Az orosz közvélemény semmiesetre nem lelkesedik az Angliával való szakításért és az orosz sajtóban nincs egyetlen lap sem, amely Anglia ellen hadjáratot folytatna. Angliában ezzel szemben a közvélemény egy része állandóan töltött pisztolyt tart Oroszország felé. Rakovszki annak a reményének adott kifejezést, hogy a feszültséget mégis sikerül majd enyhíteni.

Goga belép a liberális pártba?

Rudeanu tábornokot a kudzsiri repülőgépgyár vezérigazgatói állásával jutalmazták meg

(Bucuresti-Bukarest, július 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kisenevi szenátorválasztás előtt a különböző politikai körök és sajtóorganumok állandóan azt hangoztatták, hogy az Averescu és a liberális párt között paktum jött létre és hogy Bratianu összel, ha eltávozna, gondoskodna arról, hogy Averescu tábornok üljön örökébe, aki továbbra is megőrizné az ország vagyonának háromnegyed részét a liberális párt részére. A kisenevi szenátorválasztás mindenben megerősítette ezt a feltevést. A liberális párt nem állított fel jelöltet, hanem teljes erejével támogatta a néppárt szenátorjelöltjét, Nitza volt beszarábiai minisztert, aki azonban minden kormánytámogatás ellenére is csufosan megbukott a választásokon.

A kisenevi szenátorválasztás kudarca alapján forgatta fel ezt a politikai konstellációt. Az Averescánusok ezt az alkalmat felhasználták arra, hogy az ország közvéleménye előtt azt bizonyítsák, hogy semminemű összeköttetésben sem állanak a kormánnyal. Hiszen ha jelöltjük kormánytámogatást élvezett volna, akkor nem is bukott volna meg.

Az Averescu-párt hivatalos lapja egyenesen azzal vádolta meg Rudeanu tábornokot, a kisenevi hadtest parancsnokát, aki állítólag a kormánynak egyik beszarábiai exponense, hogy mindent elkövetett a néppárt jelöltjének megbuktatása érdekében. Rudeanu tábornok ma Bukarestbe érkezett és kihallgatáson jelent meg Bratianu miniszterelnöknel, akinek jelentést tett a választás lefolyásáról. Hogy a kormány

meg van elégedve Rudeanu tevékenységével, azt az a körülmény igazolja, hogy a kihallgatás után közölték a tábornokkal, hogy a kormány öt szemelte ki a kudzsiri repülőgépgyár vezérigazgatójává. Rudeanu tábornok ezt az állását összel fogja elfoglalni.

Az azonban, hogy a kormány meg van elégedve Rudeanu tábornokkal, korántsem jelenti azt, hogy az Averescu-párt is meg van véle elégedve. Sőt az Averescu pártnak az a frakciója, amely nem akarja letagadni a kormánnyal való összeköttetését, azt állítja, hogy a kormány a válságos pillanatban cserbenhagyta az Averescu-pártot. Ez magyarázza meg azt, hogy az utóbbi időben az Averescu-pártban két egymással szemben álló frakció konturjai kezdenek kidomborodni. Az egyik frakció, amelynek élén — hir szerint — Goga áll, szorosabbra kívánja fűzni a kormánnyal való kapcsolatot, míg Nitza, a bukott szenátorjelölt és Popovici Dori, a párt bukovinai vezére, komoly offenzívát kezdtek a párt kebelén belül Goga törekvései ellen. A bukaresti lapok, elsősorban a „Cuvantul” és a „Viitorul”, most arról számolnak be, hogy Goga az ellene meginduló kampány hatása alatt arról értesítette a néppárt beszarábiai tagozatának elnökét, Nitza volt minisztert és egyben Averescu tábornokot is, hogy öszre belép a liberális pártba.

Egyes bukaresti sajtóorganumok annál valószínűbbnek tartják ezt a hírt, mert Goga — állítólag — politikai barátai előtt már több ízben hangoztatta ezt a szándékát.

IRÓK ÉS IRÁSOK

H. G. Wells-láz

— A sorozatos magyar nyelvű kiadáshoz —

Klubban, társaságban, könyvkereskedésekben, mindenütt, ahol az emberek gondolataikat is ki szokták cserélni, egyébről sem lehet mostanában hallani, mint H. G. Wellsről, az angolok nagy írójáról, akinek könyvei nemrég sorozatos magyar kiadásban jelentek meg. (Felszabadult világ, Új világ a régi helyén, Emberistenek, Az álmom, Levishom ur és a szerelem, Világtörténet, stb.) Nagyon sok esetben egyes írók népszerűsége a nívó alacsonyága mellett bizonyos. Wells népszerűsége azonban kivételes és tényleg a zseninek, a nagy társadalomformálóknak szól. Igazán komikus volna, ha H. G. Wells régen elismert írói nagyságát e hasábkon a vicinális kritika szemszögéből próbálnánk vizsgálni. Ehelyett inkább arra igyekszünk rávilágítani, hogy a közönség lelkében, melyek azok a motívumok, amelyek ezt a nehéz faj-sulyu írók közkedvelté tették. Bizonyára nem elsősorban erősen forradalmi világszemlélete, mely a ma és a múlt emberével szemben a guny és egy kissé a lenézés hangján szólal meg. Népszerűségének titka talán elsősorban nemes optimizmusában keresendő és abban a szelidségben, mellyel a korlátoltságokból és hiedelmekből eredő bűnököt ostromozza. Szemben a dogmatikus marxizmus osztályharcával, Wells az idealizmus, az önzetlen emberszeretet harckészségétől reméli a világ megújítását és attól a tudományos fejlődéstől, mely — szerinte — minden átforgalmódásnak, fejlődésnek egyedüli lehetősége volt a múltban és lesz a jövőben. Ahhoz, hogy az emberi gonoszság elvezesse romboló hatékonyságát — Wells szerint — először a technikai fejlődésnek olyan magas fokra, a romboló energiáknak olyan tökéletessé kell emelkedniük, mellyel szemben nincs több védekezés, mely csak két alternatívát hagy meg az emberiség számára: vagy a teljes fizikai elpusztulást, vagy pedig az örök béke, a kollektív termelés boldogságát, melyben megszűnik minden káros tradíció; a kémiai és a technikai racionalis összeműködése folytán a munka rabszolgasága.

A marxista szocializmussal szemben a legtöbb gondolkodó és nem gondolkodó ember öntudatlan, vagy öntudatos ellenkezését az egyéniség leépítésétől való irtózás váltotta ki. Wells zsenialitása ezt az irtózást mesterei fogással operálja ki olvasóiból: az ő társadalomátalakítói éppen a legnagyobb egyéniségek: királyok, államférfiak, katonák, hadvezérek, tudósok és bölcselők. Ebben kissé hasonlít Bernhard Shawra, aki — bár kissé cinikususan — szintén a milliomosoktól várja a társadalom felszabadítását. Am Wellstől misem áll távolabb, mint a cinizmus. Ő egyik hősét jellemezve, azt mondja: minden a hit, az önzetlenség, melynek egyre nagyobbá kell fejlődnie a fejlődő emberiségben.

Természetesen a technikai és állami fejlődés változásának útjain Wells a szerelmi élet, a társadalom e legerősebb mozgató erejének problémáihoz is eljut. Zsenialitása és izlése e kérdés megoldásában is megóvja a szélsőségektől és szemben a jövő évtizedek lelkesült költőjével, aki a pogány életöröm trónraültetését követeli és hirdeti, — ő éppen a nő nemiségének emberi energiákká való átforgalmazása mellett tör lándzsát.

Wellset, mint művészt, bábajos egyszerűsége, a fantasztikumban is erős logikája jellemzi. Mondani valóinak érdekessége, ujszerűsége mellett ez is egyik nagy titka hatásának. A Wells-láz egyben annak is bizonyossága, hogy ezek a problémák ma már fölöttébb izgatják a fantáziákat, hogy korunk súlyos diszharmonijája egyre nagyobb tömegeket hódít meg egy harmónikusabb kor iránti szomjúságnak. Ha ez a Wells-láz a gyakorlatban társadalmi erővé tudna fejlődni, úgy talán elkerülhető volna éppen az a borzalmas katasztrófa, melyet Wells beigér világunknak s melynek romjain építi majd meg a bűnös emberiség a „Föld köztársaságát“.

Wells magyar kiadásban megjelent sorozatos könyvei kaphatók az *Uj Kelet* könyvosztályában is.

TAMÁSI ÁRON: LÉLEKINDULÁS. Fiatal székelly író irásait tartalmazza ez a nemesen szép kiállítású könyv. Székely író, akit nem sallangok tesznek azzá, hanem olyan belső élmények, melyek szorosan kapcsolódnak az erdélyi rögökhöz, még szorosabban azokhoz a mélyen, az intuíció erejével átértett tragédiákhoz, melyek az erdélyi rög embereit életre-halálra meghatározzák. Tamási Áron igaz író,

mert szemlélete eruptív energiákkal megszinesítve sorakozik különös stílusú mondatokba. Kevés erdélyi írónál éreztük, hogy a különös stílus szorosan tapad magához a mondanivalóhoz. Tamási Áronnál pontosan érezzük. Éppen ezért hisszük és valljuk, hogy a fiatal tehetségek között egyike a legizmosabbaknak, akire komoly írói sikerek várnak. A könyv, melyet a „Fraternitas“ nyomda adott ki, kapható az *Uj Kelet* könyvosztályában.

KISS IDA: KALÁSZCSORDULÁSKOR.

„Shami“ című regényének nagy sikere után most novelláskötete jelent meg a budapesti könyvpiacra. Kiss Idának, ennek az érdekes és színes erdélyi írónőnek. Szemben a „Shami“ írói tulajdonságaival, — ezek a novellák nem objektív meglátás, jel-

Mária királyné intervjuját ad

Mária királyné kihallgatáson fogadta A. M. Emperle újságíró, aki audienciájáról a következőképpen számol be a „N. W. Journal“-ban.

(Bucuresti-Bukarest, július 15. A „Balkán anyósa“ és „Európa legszebb asszonya“ csupán kettő ama nevek közül, amelyeket Mária román királynőnek adtak, különböző alkalmakból. Minél nagyobb lett a kíváncsiság a személye iránt, annál fantasztikusabbak és értelmetlenebbek lettek az erről szóló jelentések. És ezeknek a jelentéseknek legnagyobb része mégiscsak nem is volt egyéb, mint kitalálás, igaz, hogy nagystílusú kitalálás. De Bukarestben feltűnt nekem, hogy Románia társadalmi és politikai élete a királyné személye körül forog. A szin, amelyet visel, divattá lesz. A festő, aki portrét készít róla, karriert csinál. A zeneszerző, aki játszik előtte, népszerű lesz. Röviden: Mária az a bukarestieknek, ami a welsi herceg a londoniaknak.

Azt mondtam magamnak, hogy Bukarestben lenni és nem látni a királynét, annyi volna, mintha Egyiptomban lennék és nem nézném meg a piramisokat. Következésképpen azonnal megmozgattam mindent, hogy a királyné elé juthassak a kotroceni kastélyba.

Amikor beléptem a kicsi és meleg szalonba, ahol Mária királyné várt reám és leültem királyi alakjával szemben, hirtelen az az érzésem támadt, hogy valahol hibát követtem el.

— Miért kell először a leányával beszélnem? — Ez volt az első gondolatom. Hirtelen úgy éreztem ugyanis, hogy az a hölgy, aki előttem ül, nem Mária királyné, hanem a leánya, Erzsébet görög királyné, aki akkor szintén a kastélyban tartózkodott... De azután meggyőződtem arról, hogy tévedtem. Ez a hölgy, aki ilyen fiatalon üszött ki, maga Mária királyné volt, az ötvenéves asszony.

Az asszonyok szépségéről

— Felsőgedet ma Európa legszebb asszonyának nevezik, — mondtam. — Nem árulná el Felsőged, mivel lehet ennyi szépséget elérni és megtartani?

— Szemében, amelynek tengerké színe van, a humor szikrája csillogott. Kacagásban tört ki:

— Meg fogom önnek mondani. Egészségesen élek. Korán kelek és korán fekszem. Ami pedig az asszonyok szépségét illeti, azt hiszem, hogy minden asszony a lelkét hordja az arcán. Ezt a legmegdönthetetlenebb igazságnak vélem. A legszebb asszony az elégedett asszony, aki megtalálta élete célját, aki szereti gyermekeit és akit a gyermekei is szeretnek, akinek az élet azt és annyit adott, amit és amennyit várt tőle. Én véletlenül olyan arccal születtem, amely tetszik. Bizonyos, hogy életem legfőbb java volt ez. Mindig úgy tekintettem, mint Isten ajándékát és mindig hálás voltam érte. De azt is tudom, Isten nem akarta azt, hogy ennek az arcnak a rabszolgája legyek és hogy állandóan reszkessék, hogy elvirul. Ezért nem is festem magam. Nem szeretem a festéket. Egyébként nemsokára ötvenéves leszek és azt is tartom, hogy egy asszony soha ne akarjon fiatalabbnak kinézni, mint amilyen. Egy rendkívül rossz éghajlatu országban éltem. A nyár meleg volt, a tél pedig rettenetesen hideg és éles szelek dultak. Az arcborom mégis szépen átélte ezeket az éveket, pedig csak annyira gondoztam, amennyire minden egyszerű asszony. Gyakran néztem a tükörbe és csodáltam magamat szépségemért. De sok asszonyt magamnál is szebbnek találtam.“

lemeket éles szemmel megformáló szemlélet eredményei, hanem lyrai élmények, prózába foglalt érzések kivetítődései. Kissé tulságosan öntudatos ritmus vonul át e novellák mondatain, melyekben a cselekmény irányát az író bensei álmjai, bensei vívódásai szabják meg. De tul cselekményen és élményeken, — Kiss Ida pompás, páváskodó fényben és csillogásban érvényesülő stílusa leköti, szórakoztatja, felűditi az olvasót. Ugy érezzük, hogy az író igazi ereje mégis a konstrukcióban, a regényformálásban, az élet színeinek erőteljes felvázolásában van. Épp ezért regényt várunk tőle, jelentős, komoly regényt, melyben nemcsak ragyogó szemek, hanem világnézeti szempontok is érvényesülnek. (s.)

A királyné ezeknél a szavaknál lehajolt és megsimogatta fekete juhászkutyóját, amely lábainál feküdt.

A modern leányokról

— Mit tart a modern leányokról, Felsőged?

— Szabad, angol szellemben nevelkedtem — mondotta — szabad volt fiatalemberekkel kilovagolnom és szórakoznom. De nem helyeseltem mindazokat a szabadságokat, amelyeket a mai fiatal leányok megengednek maguknak. Kétségtelen, megvan annak az előnye, ha egy fiatal leány szabad életet él. Mégis, én csak sajnálom azokat, akik az ivásban, a közönséges szólásformákban találják örömeiket. Semmiesetre nem tartozom azok közé, akik a haladás ellen vannak. Szeretem azokat a leányokat, akik lovagolnak és sportolnak és akik éppolyan önértékesek, mint a férfiak. Szeretem előretörtetésüket, a tudás utáni vágyukat és azt az akarukat, hogy nem akarnak többé a férfiak rabszolgái lenni. De az a leány, aki mint egy kocsis átkozódik, iszik és dohányzik, kevés hasznot hajt a világnak. És megvetem azokat a leányokat is, akik azzal az elhatározott szándékkal mennek férjhez, hogy nem lesz gyermekük.

A királynő jövőjéről

— Mit tart Felsőged a koronás fők jövőjéről a mai demokratikus korban?

— Ha egy királynő azt gondolja, hogy az ideje elmúlt és hogy többé nem való erre a szerepre, akkor természetesen mondjon le. Egyszer egy amerikai megkérdezte tőlem, hogy vajjon egész életemen keresztül királynő akarok lenni, nem szándékozom letenni koronámat, hogy azután egy egyszerű polgárnő legyek. Erre azt válaszoltam: „Nem tartaná-e csodálatosnak, ha egy kapitány a legnagyobb vihar idején elhagyná hajóját?“ Egyébként egy könyvet akarok írni, amelynek ez lesz a címe: „Férfi a trónon“. Egyet azonban már most hangsúlyozni kívánok: a királyi hatalom nem a hűságon nyugszik. Egyetlen uralkodó sem tudná megtartani trónját, ha nem volna meggyőződve arról, hogy valóban a nép támasza is. A királyság pedig nem a legirigyléreméltőbb foglalkozás manapság. Sokkal több lemondást és türelmet kíván, mint bármilyen más mesterség.

Mária királynő annyi lelkesedéssel beszélt, hogy eltelt az idő és nem vette észre, hogy látogatók várnak rá. Csak amikor a király hal-kan kopogtatott az ajtón, állt fel és nyújtotta felém két kezét. És ebben a kedves mozdulatban, amellyel bucsút vett tőlem, felismertem ennek az asszonynak a vonzóerejét, amellyel olyan szilárdan tartja magát az európai királynők élén.

Zsák
Ponyva
Mindennemű célokra
legelőnyösebben beszerezhető
Albala Izsó
Timisoara
Piata Traian No 2

Fontos! **Menetjegyek** **Fontos!**
kaphatók az utazóközönség kényelmének teljes ki-
elégítésére, bel- és külföldi utazásoknál, minden
osztályra, vasuti, tengeri és légi utakra az „Agen-
tia Wagon Lits“-nél Cluj, New York szálloda.

A kolozsvári és a Ta

(Cluj-Kolozsvár dősitőjától.) Évek sok okozója volt, hogy a kolozsvári Tórájárak és az ott helyiségekbe tetni. A hitközség állandóan nehezségeket tulajdonké- Az elmúlt vas- testületi ülésen ve- zódó ügy is Köz- képviselőtestület a- tározta, hogy a T- lekvásárlási céljai- hozzá, már csak a- és elemi iskolák- Tarbut mostani h- A határozat j- szavazott összege- ják az új Tarbut- telken a munkála- iskola egyike lesz a tornatermek és legmodernebb iske- helyiségekbe a Ta- fog beköltözni a- turélete számára e- fognak megnyitni.

Miért l a lengyel

(Cluj-Kolozsvár dősitőjától.) Nagy erélyes rendszabá- szágban a védvám- amelyeknek első h- kezdett vámhábor- lapok a következők- Az 1924-ik évi- gyelországnak erős- az 1925. év első n- zódott. Oka ennek- rossz természetben- tében Lengyelorszá- ségü külföldi liszt- De nagymértékben- cikkeiben történt- mérleg eme passzív- erősen megérezte, a- készlet lényeges cs- ménye. Ennek hat- megszorítás és ban- radt el. A lengyel- zette került és e- erélyes rendszabály- javítani. A prohi- azokra a cikkekre- luxusárak, vagy- tának.

Hogy a most é- hatók-e, az termész- attól függ, hogy a- látások valóra vál- természet rendbehozza- és háttérbe szorítj- amelyek a jelenlé- szükségessé tették- dése, hogy ez és Csehszlovákiával- államban jelenleg é- beléptetni szándéko- tanak a lengyel köz- a most életbeléptet- hatnak.

butort

SZÉK
ERDÉLYRESZI BUTOR-
szállítások kényelmének

Gye

A kolozsvári ortodox hitközség és a Tarbut építkezése

(Cluj-Kolozsvár július 15. Az *Uj Kelet tudósítójától*.) Evek óta vitatkozások és surlódások okozója volt az a különös körülmény, hogy a kolozsvári ortodox hitközség Talmud Tórájára és az elemi iskolák számára fentartott helyiségekbe a Tarbutot kellett beköltöztetni. A hitközség vezetőségének egy része állandóan nehezményezte, hogy ezeket a helyiségeket tulajdonképeni rendeltetésüktől elvonják. Az elmúlt vasárnap megtartott képviselő-testületi ülésen végre ez a kínos és sokáig húzódó ügy is *közmegelegedésre megoldódott*. A képviselőtestület alapos tanácskozás után elhatározta, hogy a Tarbut építkezési, illetőleg telekvásárlási céljaira *nagyobb összeggel* járul hozzá, már csak azért is, hogy a Talmud Tóra és elemi iskolák számára felszabaduljanak a Tarbut mostani helyiségei.

A határozat jogerőre emelkedvén, a megszavazott összeget nem sokára folyósítani fogják az új Tarbut-épület költségei javára. A telken a munkálatokat már megkezdték. Az iskola egyike lesz a helyiségek, a berendezés, a tornatermek és muzeumok tekintetében is a legmodernebb iskoláknak. A felszabaduló helyiségekbe a Talmud-Tóra és az elemi iskola fog beköltözni és Kolozsvár zsidóságának kultúreléte számára ezzel is újabb perspektívák fognak megnyílni.

Miért léptették életbe a lengyel tilalmi vámokat

(Cluj-Kolozsvár, július 15. Az *Uj Kelet tudósítójától*.) Nagy meglepetést keltettek azok az erőlyes rendszabályok, amelyeket Lengyelországban a védvámpolitika terén hoztak és amelyeknek első hatása a Németországgal megkezdett vámháború. Ennek okairól a lengyel lapok a következőket írják:

Az 1924-ik évi kereskedelmi mérlege Lengyelországnak erősen passzív volt és ez a baj az 1925. év első negyedében még csak fokozódott. Oka ennek elsősorban az 1924. évi rossz termésben keresendők, minek következtében Lengyelország rendkívüli nagymennyiségű külföldi liszt behozatalára kényszerült. De nagymértékben hozzájárult ehhez a luxus-cikkben történt behozatal is. A kereskedelmi mérleg eme passzivitását a lengyel jegybank erősen megérezte, mert a valuta- és devizakészlet lényeges csökkenése volt a következménye. Ennek hatásaképpen a szokásos hitel-megszorítás és bankkamatláblemelés nem maradt el. A lengyel ipar ilyenformán súlyos helyzetbe került és ez okozta, hogy a kormány erőlyes rendszabályokkal igyekszik a helyzetet javítani. A prohibítív vámok egyelőre csak azokra a cikkekre vonatkoznak, amelyek vagy luxusárú, vagy pedig belföldön is előállíthatnak.

Hogy a most életbeléptetett vámok fentartatkoznak, az természetesen kérdéses és minden attól függ, hogy a jelenlegi kedvező terméklátások valóra válnak, vagy sem. Mert a jó termés rendbehozza a külkereskedelmi mérleget és háttérbe szorítja azokat a szempontokat, amelyek a jelenlegi vámok életbeléptetését szükségessé tették. Viszont az ország életkérdése, hogy ez esetben megegyezést találjon Csehszlovákiával és Németországgal, mert e két államban jelenleg életbeléptetett, illetőleg életbeléptetni szándékolt gabonavámok többet ártanak a lengyel közgazdaságnak, mint amennyit a most életbeléptetett tilalmi vámok használnak.

Ha márványt hívtél le, van vagy van...

butort, zongorát

székesvárosi Marosvásárhelyre és vidékre

SZÉKELY E. RÉTI

ERŐSÉLYPÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermék, zongorák, harci- és kóruskérdőket legelőszobában itt szerzhethető be

Politikai hajsza volt a sikkasztással vádolt nemzetipárti exponensek letartóztatása

A Refacerea Industrialia három letartóztatott vezetője kártérítési keresetet indított

(Brasov-Brassó, július 15. Az *Uj Kelet tudósítójától*.) Sokan vannak még, akik emlékeznek arra a szenzációs ügyre, amely Brassóból indult ki ezelőtt két évvel és amelyből kifolyólag letartóztatott *Sotiu* mérnököt, dr. *Popovici* Lázárt és dr. *Victor* Margineanút. A letartóztatás híre annak idején rendkívül nagy port vert fel, mert

a három letartóztatott ellen az volt a vád, hogy a fogarasi Refacerea Industrialia kárára lopást és sikkasztást követtek el.

Az ügy akkoriban a kolozsvári Táblához került, amely azonban nem látta beigazoltnak a terhükre rótt bűncselekményt és mind a három vádlottat szabadlábra helyezte. Később az is kiderült, hogy

a három alaptalanul megvádolt román intellektuel politikai hajszaának esett áldozatul, mert mindhárman exponens tagjai voltak a nemzeti pártnak.

A politikai hajsza mozgatói állítólag *Florescu* akkori igazságügyminiszter és *Radovici* fogarasi prefektus voltak, akik ezzel a letartóztatással a nemzeti pártot akarták kompromittálni. Az

ügygyel a bukaresti lapok is igen behatóan foglalkoztak, de mert semmi sem tart örökké, az egész szenzációs ügy lassan feledésbe merült.

A nemzeti párt kompromittálására indított akciónak most egy igen érdekes epilógusa van. *Cheris* brassói vizsgálóbíró a napokban lemondott állásáról, amely tettét terjedelmes indoklással hozta fölöttes hatóságainak tudomására. Elsősorban deklarációt tesz az akkori letartóztatások ügyében és kijelenti, hogy

kényszerítve volt ennek a három köztisztviselőben álló egyénnek a letartóztatására, mert az akkori igazságügyminiszter, *Florescutól*, erre határozott parancsa volt.

Az ügy minden részletére világosságot derít és megerősíti, hogy ez a politikai hajsza egyedül arra irányult, hogy a nemzeti pártot kompromittálja. Az egyesült ellenzéki pártok vezetői, *Cheris* vizsgálóbíró nyilatkozata folytán elhatározták, hogy a király visszatérése után az egész ügyet az uralkodó tudomására fogják hozni. A három letartóztatott ettől az akciótól függetlenül hétmillió lej erejéig kártérítési pert indított *Florescu*, volt igazságügyi miniszter és *Radovici* prefektus ellen.

A kisebbségi középiskolák szakfériai megvitatták az érettségi tragédiát

Mi okozta a szomorú eredményt? Uj törvényre van szükség. Felháborodva tárgyalták Anghelescu nyilatkozatát

(Cluj-Kolozsvár, július 15. Az *Uj Kelet tudósítójától*.) Az Országos Magyar Párt helyiségében tegnap értekezletre gyűltek össze az összes kolozsvári kisebbségi középiskolák szakfériai, hogy a szomorú végű érettségi vizsgálatok ügyében kifejték és leszögezzék véleményüket. Az értekezletet dr. *Várady* Aurél, a Magyar Párt alelnöke vezette olyan formán, hogy az érettségi megdöbbentő eredménye a párt intencióhoz híven szigorúan szakszempontokból kerüljön mérlegelésre.

A baccalaureatusi vizsgákkal kapcsolatban három kérdés került megvitatásra:

1. Mik lehetnek az okai ennek a vizsgák történetében páratlanul álló eredménynek?
2. Mi lenne a legmegfelelőbb segítség?
3. A konkrét eredményekre való tekintettel mi a Magyar Párt teendője?

Az első pontra vonatkozólag az összes résztvevők felelete egyhanguan a következő volt:

A megköszönt rendelet

— Az érettségi tragédiának egyik főoka az volt, hogy az a miniszteri utasítás, amelyet a *törvény szerint legkésőbb április elsejéig* kellett volna kibocsátani, s amely a vizsgálati tárgyakat és egyéb erre vonatkozó szabályokat volt hivatva részletesen ismertetni, a késői kibocsátás alatt csak május 8.-a körül érkezett meg a legtöbb iskolához. Így mindössze hat hét állott rendelkezésre ahhoz, hogy az eddigi tanrendszertől és az aszerint feladandó tananyagtól *merőben eltérő alapon felépülő* végrehajtási utasításhoz idomítsák az egyes tantestületek a maguk tanítási rendjét és módszerét. Különösen nagy nehézséget okozott ez a földrajznál, a kémianál és az alkotmánytannál, mert ezek a tárgyak annakelőtte nem voltak érettségi tárgyak. A tanulók 3—4 évvel ezelőtt foglalkoztak ezekkel a tantárgyakkal és akkor sem a ma megkívánt mértékben.

A tragikus eredmények második oka a vizsgálatok rendszere és lefolyása volt. Ha nem is vádolja az értekezlet pártoskodással a bizottságokat, akkor is kénytelen leszögezni a következőket:

'Pedagógiai abszurdum'

a) A kérdéseket olyan gyors egymásutánban tették fel, minden figyelem nélkül arra, hogy a tanulók minden tanulási készség mellett is nyelvi nehézségekkel küzdenek, hogy a teljesen ismeretlen bizottság előtt önkéntelenül fellépő lelki indiszpozícióit tekintetbe véve *alig volt lehető hibátlan,*

nyugodt feleleteket adni.

b) A nyelvi nehézség mint politikai sérelem is jelentkezett abban a *pedagógiai abszurdumban*, hogy a bizottságnak sok tagja egyetlen szót sem tudott magyarul s a kérdéseket és feleleteket tolmácsok fordították. *Ilyen vizsga még soha, sehol nem volt és nem is lesz.*

Figyelemreméltó az a körülmény, hogy a vizsgáló bizottságoknak idegensége a román tannyelvű állami iskolák egyrészenél is megmutatta a maga sajátos elönytelen hatását. Csakis innen magyarázható az a tény, hogy míg a kolozsvári Baritu és Regina Maria intézetek növendékei, akik saját tanáraik előtt vizsgáltak, legnagyobb részben kitűnően érettségiztek, addig a naszói, dési, besztercei állami iskolák tanulói már csak 30 százalékos bukással tudták meguszni a vizsgát.

Az értekezlet ezután egyhanguan leszögezte, hogy kívánatos volna egy új érettségi törvény, illetve egy azzal életrekelő rendszer megteremtése.

Több rendszerességet!

Tervbe vették, hogy a Magyar Párt javaslatot dolgoztat ki, amelyben, számolva az államiság és a kor követelményeivel, az érettségit, mint a középiskolai tanulmányok természetes és szükségszerű betetőzését fogják a középiskolai oktatás rendjébe beilleszteni. Ez a javaslat a mainál több rendszert és egyenletességet fog felmutatni. Teret fog nyitni arra, — amit a jelen rendszer kíméletlen egyoldalúsággal elfojt, — hogy a kisebbségi iskolák saját nemzetiségük kultúráját megkívánható mértékben tekintetbe vehessék.

Ezen legszorosabb értelemben vett pedagógiai követelmények mellett természetesen felmerülnek ad hoc kivánalmak is. Így például az, hogy a kormány lássa be a helyzetnek képtelenségét, ami a vizsgák mai rendszerének következménye s ehhez képest a legsürgősebben orvosolja a legsérlemesebb intézkedéseket, nyújtson alkalmat arra, hogy a vizsgák a szülők és a tanulók különösebb anyagi megterhelése nélkül menjenek végbe és ismételtessenek meg.

Ezután az értekezlet hosszasan foglalkozott *Anghelescu közoktatásügyi miniszternek* azzal a nyilatkozatával, mely az érettségi vizsgálatok eredményét kielégítőnek ítéli és az életben levő baccalaureatusi vizsgarendszert jó eszköznek tartja arra, hogy az egyetemekre csak azok az ifjak kerülhessenek fel, akik „a képzettség és az állam szempontjából” arravalók.

Gyermek hintőpor, crém, szappan, csak a HÖFER-féle jó

Vízumdíjat követel Csehszlovákia a keresztülutazó légi utasoktól

Beszüntették a bécs—krakkói repülőgépjáratot a prágai kormány merevsége miatt

(Bécs, július 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bécs és Krakkó között a csehszlovák köztársaság területe fölött rendszeres légi járatok közlekednek. A prágai kormány azonban többször tiltakozott úgy az osztrák, mint a magyar kormánynál az ellen, hogy a repülőgépek leszállás nélkül repüljenek át Csehszlovákia fölött.

A prágai kormány tiltakozását azonban sem Bécsben, sem Varsóban nem vették komolyan s azt válaszolták, hogy a nemzetközi légi egyezményt Csehszlovákia is ratifikálta s így Csehszlovákia nem akadályozhatja meg a szabad lengyel-osztrák repülőforgalmat. A csehszlovák kormány azonban tovább is kitarított merev álláspontja mellett. A járatokat lebonyolító tár-

saság nem akart belemenni abba a követelésbe, hogy a repülőgépek Brünmben leszálljanak s az utasok cseh vízumot váltsanak, mivel ez egy órával hosszabbítaná meg a menetidőt s újabb megterhelést jelent az utasoknak. Megegyezés nem jött létre s így most a repülőgépek a járatokat ideiglenesen beszüntette s a csehszlovák kormány ellen a nemzetközi döntőbíró-ságnál akar panaszt emelni a légügyi egyezmény megszegése miatt.

A csehszlovák kormány merev álláspontja annál is inkább érthetetlen, mert hiszen Európa-szerte a szabadforgalom megkönnyítésére és a vízumok eltörlésére irányuló törekvések mutatkoznak.

Somogyi és Bacsó egyik gyilkosa hajóstízt egy olasz hajón

Az olasz hatóságok utasítást adtak Lehrer Árpád elbocsájtására a hajó szolgálatából Cordiffban partra teszik Leheret

(Budapest, július 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Somogyi—Bacsó-ügy vizsgálatának folyamán gyakran került szóba Lehrer Árpád, a volt közhadserreg tengerészapródja, aki a kommun utáni időkben az Ostenburg-különítmény nyomozótisztje volt. Lehrer nevét Szakáts Árpád honvédfőhadnagyával együtt emlegették és többen ajánlották fel bizonyítását annak, hogy ők ketten résztvettek Somogyi és Bacsó meggyilkolásában. Ugylátszott azonban, hogy a két gyanúsított szerepe sohasem kerülhet tisztázásra, mert köztudat szerint úgy Lehrer, mint Szakáts öngyilkosok lettek és titkukat magukkal vitték a sirba.

Néhány héttel ezelőtt azonban kiderült, hogy kettőjük közül csak Szakáts lett öngyilkos, Lehrer pedig a „Fiumana“ nevű olasz hajón mint hajóstízt szolgált.

Leher Árpád ezerkilencszázhuszonegy elején jelentkezett az Atlantica hajózási társaságnál, ahol iratokkal igazolta, hogy a háboru alatt mint tengerészhadapród különböző hadihajókon teljesített szolgálatot. A vállalat vezetőjétől alkalmazást kért. Az Atlantica teljesítette kívánságát és egy éppen Brémában horgonyzó kereskedelmi hajón mint harmad-

tízt elhelyezte, majd Délamerikába ki is hajózta.

Leher később a „Fiumana“ olasz hajóstársaság hasonló nevű hajóján nyert alkalmazást. Itt előmenetelt is tanúsított s néhány hónappal ezelőtt másodtisztté nevezték ki.

A „Fiumana“ soká horgonyzott Buenos Ayresben, ezalatt Lehrer szintén partraszállt és a városban egy magyar barátját fölkeresve, nála szállt meg.

A hajó tavasszal tovább indult, utolsó állomását, Montevideót május 17-én hagyta el, hogy Európa felé hajózzon.

Mikor a hajó már uton volt, olasz hatóságok eddig még kiderítetlen uton tudomást szereztek Lehernek a hajón való tartózkodásáról és szikratáviró útján azonnal utasítást küldtek a hajóskapitánynak, hogy Leheret azonnal bocsássa el és első európai állomásukon, az angliai Cordiffban tegyék ki a partra.

A hatóságok rövid távirata természetesen nem tartalmazhatott indoklást is, arra majd Cordiffban kerül sor.

A „Fiumana“ értesüléseink szerint e hónap 25-ike körül fog kikötni az angol parton.

Zsidó irodalmi és művészeti olimpiász a bécsi világkongresszus alkalmával

(Bécs, július 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A XIV. cionista világkongresszus bécsi irodája közli azokat a látványosságokat és rendezvényeket, amelyek a kongresszus tartama alatt a kongresszusi látogatók számára fognak rendezni.

A *Miszchar Vótaszija* nevű közgazdasági lap a jeruzsálemi cionista exekutive hozzájárulásával a XIV. cionista kongresszus alkalmával a kongresszus épületében nagyszabású Palesztina-kiállítást rendez, amelynek a következő négy osztálya lesz:

1. Palesztina képen és írásban.
2. Palesztina számjegyekben és diagrammokban.
3. Palesztina és kulturája (iskolaügy, egészségügy, sajtó, művészet stb).
4. Palesztina és termékei (nyertermékek, ipar, mezőgazdaság, állattenyésztés, építkezés stb).

A kiállításhoz tartozó eladási osztályban a következő árucikkek kerülnek forgalomba:

1. Élelmezési cikkek és csemegéjük, mint méz, mandula, bor, ételolaj, csokoládé, csemegeszőlő stb.
2. Műipari cikkek, a Becalel iskola készítményei, faragványok, himzések stb.
3. Palesztinai eredetű cigaretták.

A kongresszus alkalmára tervezett szórakozások és rendezvények, amelyeknek pontos idejét a kongresszusi iroda idejében közölni fogja, a következők:

1. Ünneplés ismerkedési estély.
2. A zsidó nemzeti alap bazárja.
3. Torna és sportünneplések.
4. Színházi díszelőadások.
5. Zarándoklás Herzl sírházhoz.
6. Kiváló zsidó művészek szólókoncertje.
7. Osztrák és külföldi kántorok közreműködésével megtartandó templomi hangversenyek.

8. Zsidó népdalestély.
9. Fiatal zsidó művészek matinéja.
10. Mitingek és előadások, amelyeken a mozgalom vezetői fognak beszélni.
11. Kerti koncertek és szabadban való előadások.
12. Héber darabok előadása, kiváló zsidó művészek közreműködésével.
13. Zsidó filmek bemutatása.
14. Zsidó művészek kiállítása.
15. A „zsidó könyv“ speciális kiállítása.
16. A bécsi zsidó múzeum megtekintése.
17. Nagyarányu kerti mulatság a Práterben.
18. Bécsi látványosságok, különösen pedig múzeumok és műipari intézmények megtekintése.
19. Dunai utak motorcsónakokon Bécs határán, kirándulások Wachau és Petronelbe dunai gőzhajókon.
20. Körutak külön kocsikon és autóbuszokon Bécs város nevezetességeinek megtekintésére.
21. Bécs város körüli kirándulások Semering, Schwebergbe, stb. külön vonatokon.

A bécsi színházak a kongresszus tartama alatt hatóságos operákat, operettekét és szindarabokat fognak, elsőrangú szereposztásban, előadni.

A rendezőbizottság egy bécsi utmutatót is ad ki Bécs város térképével.

* Brassóban hirdetések, előfizetéseket felvessz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

* Temesvári előfizetőinkhez! Temesváron Bachus János az Uj Kelet kézbesítője (lakik II. Burkus-u. 19., napközben a Lloyd kávéház előtti ujságbódében), aki a kézbesítésre vonatkozó mindennemű észrevételeit elintézi.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomása! csak a forrás megjelölésével engedjük meg

A mai naptár

A zsidóság kérdéseivel foglalkozó emberek, barátok és ellenfelek egyaránt, — gyakran tetszelegnek abban, hogy kimutassák, hogy a

zsidók is csak olyan emberek, mint minden más halandó és lényeges dolgokban semmi különbség sincs közöttük. Helytelen megállapítás! Nem csak szellemi konstrukciónk más, de a testiségünkben is eltérések vannak, amelyek nem csak a hajszálak keresztmetszetében és más ilyen dolgokban mutatkoznak, hanem:

lényegesen más születési és halálzási statisztikánk van, lényegesen másképpen reagálunk a klímára és betegségekre, mint a többi fajok. Amellett olyan társadalmi rétegződésünk van, amelyhez hasonló még egy nincsen az egész földön és mi voltunk — a Balfaur-deklarációig, — az egyetlen enyolan kultúránép, amelynek nem volt elismert joga valamely országhoz... tehát éppen elég kivétel!

Davis Trietsch

— Ferdinánd király három napig táncszokott Párisban a kisebbségi kérdéssel? A kolozsvári „Ellenzék“ mai száma, párisi tudósítójának távirata alapján, arról a feltűnésteltető értesüléséről ad hírt, hogy Párisban egy, a kisebbségi kérdésben érdektelen állam ottani követéségén háromnapos tanácskozás folyt a romániai kisebbségi kérdés megoldásáról, amelyeken Ferdinánd király is részt vett. Az „Ellenzék“ hangsúlyozza, hogy a hírek csupán az a része nyert megerősítést, hogy az említett megbeszéléseken Ferdinánd király is részt vett. Mindaddig, ameddig a párisi hírt hivatalos helyről meg nem erősítik, fentartással kell fogadnunk az értesülést.

— A Kisebbségi Ujságírószervezet a kisanant sajtójának sinajai kongresszusán. Abból a látogatásból kifolyólag, amelyet a romániai ujságíróegyesületek képviselői a múlt hónapban tettek Csehszlovákiában, az az eszme merült fel, hogy a kisanant államainak ujságírói a jövőben szorosabb kapcsolatot tartsanak fenn egymással. Ennek a kapcsolatnak módját egy közös konferencia fogja megállapítani, amely a romániai, csehszlovákiai és jugoszláviai ujságírók első közös értekezlete volt. Ezt a konferenciát augusztus 15-én fogják megtartani Sinajában. A román ujságíró-egyesületek mindegyike egy delegátussal vett részt a kongresszuson. A bukaresti sajtószervezetek ezt most közölték az erdélyi és bánági kisebbségi ujságírószervezet kolozsvári központjával, kérve, hogy nevezze meg kiküldöttjét.

— Megszüntették a kerületi bejelentő hivatalokat. Közöltük, hogy a kolozsvári rendőrprefektúra tervbe vette a bejelentőhivatal átszervezését. A terv szerint megszüntetik a kerületi bejelentőhivatalokat és a bejelentőhivatalt a központban egyesítik. Fileriu Athanasiu bejelentőhivatali főnök tegnap körrendeletet intézett a kerületi bejelentőhivatalokhoz és Gritta Ovidiu rendőrprefektus rendelkezése értelmében megszüntette a kerületi tagozatokat. A bejelentőhivatalok irattárát áthozták a központi bejelentőhivatalba és beosztották az áthelyezett tisztviselőket. Az átszervezés miatt csütörtökig szünetel a bejelentőhivatal munkája, kiírják az idegenek jelentkezését, amely rendszeresen folyik. Összehasonlítják a kerületi bejelentőhivatalok ellenőrzőlistáit a központi listával és új, nagyarányu lakásellenőrzést fognak tartani az összehasonlítás eredménye alapján.

— A hadbíróóság egy év börtönre ítélte egy parasztpárti vezért. Bukarestből jelentik: A gorji pótválasztás alkalmával Ite Petrescu parasztpárti cikket írt a „Socialismul“ című lapban s erőlyesen kikelt a katonai hatóságok szereplése ellen. Rágalmazás miatt tegnap vonta felölöségre a hadbíróóság s egyévi börtönbüntetésre ítélte.

— A indul. Buk körében kije tika körtra Mosoiu és kolozsvári eg tagozatának résztves az melyen hir tesz a minis

— Bán lozsvári M este bucsu közönségtől löbb tagja komikus. évig játszó év alatt ki karzatfelé szetével és fészkelte m lozsvári szi legtehetsége szezonra, a ságával, — vivannal és együtt — zódott. Ba című kedve ségtől. Val kalomból, is — zsuffo

— Sok gon. Budap pesti ügyvé megrendelés sen előlege feljelentés u

— Szer Gotelborg— ország (vizip

— Rad mányban. párt és Ra zés. Radics ban és pe Grazevszki művelésüg

— A p nyegelőzn Párisból je óta számol ségével. A színházak kozni az a hogy az az üzeme határozati a városi házi belép megadóztat azonnal ér rozták, ho a javaslato

— Há Ujhelyi Jó külön értesí

— Ro vagonok

A beltgymi zelebről n lesz a közv bizottság e ügyelőt nev fogja haszn országtól a mányok kia 1913-ban lítottak volt bizottság gy dokumentu

— Eg gikus há Grosz Igná közbecsülés szenvedett éves korába résztveke n

* Orv (Tg.-Mures nulmányutj gyógyászat kezdte.

EK

Erdélyi és bányászati zsidó
 és dr. Marton Ernő
 85 lel, negyedévre
 egész évre 850 lel.
 nyomását csak a forrás
 jük meg

aptár

l foglalkozó emberek,
 egyaránt, — gyakran
 kimutassák, hogy a
 csak olyan emberek,
 minden más halandó és
 dolgokban semmi
 ég sincs közöttük.
 megállapítás! Nem
 lelemi konstrukciónk
 a testiségünkben is
 k vannak, amelyek
 a hajszálak kereszt-
 ben és más ilyen dol-
 mutatóknak, hanem:
 és halálzási statisztika-
 képen reagálunk a
 mint a többi fajok.
 rétegződésünk van,
 y nincsen az egész
 — a Balfaur-deklara-
 ción kulturán, amely-
 ga valamely ország-
 kivétel!

Davis Trietsch

három napig ta-
 kisebbségi kérdés-
 zék" mai száma, pá-
 alapján, arról a fel-
 ad hirt, hogy Páris-
 kérdésben érdektelen
 háromnapos tanácsko-
 ai kisebbségi kérdés
 Ferdinánd király is
 hangsúlyozza, hogy
 ze nyert megerősítést,
 széléseken Ferdinánd
 addig, ameddig a pá-
 meg nem erősítik,
 k az értesülést.

Ujságírószervezet a
ajai kongresszusán.
 yólag, amelyet a romá-
 oviselei a múlt hónap-
 az az eszme merült fel,
 k ujságírói a jövőben
 anak fenn egymással
 at egy közös konferencia
 romániai, csehszlovákiai
 ő közös értekezlete volt.
 s 15-én fogják meg-
 an ujságíró-egyesületek
 vett részt a kongressz-
 vezetek ezt most kö-
 zi kisebbségi ujságíró-
 jával, kérve, hogy ne-

kerületi bejelentő
 gy a kolozsvári rendőr-
 bejelentőhivatal átszerve-
 ántetik a kerületi beje-
 lentőhivatalt a központ-
 Athanasiu bejelentőhiva-
 tet intézett a kerületi
Gritta Ovidiu rendőr-
 lmében megszűntette a
 elentőhivatalok irattárát
 tőhivatalba és beosztot-
 selőket. Az átszervezés
 a bejelentőhivatal mun-
 entkezését, amely rend-
 litják a kerületi lis-
 tromát a központi lis-
 akásellenőrzést fognak
 edménye alapján.

y év börtönre ítélt
 . Bukarestből jelentik:
 ával Irel Petrescu pa-
 alismul" című lapban a
 atóságok szereplése el-
 p vona felülöségre a
 intetésre ítélte.

— **A miniszterelnök erdélyi körutra indul.** Bukarestből jelentik: Bratianu Jonel barátai körében kijelentette, hogy ebben a hónapban politikai körutra indul Erdélybe. Kisérétében lesznek Mosoiu és Lepadatu miniszterek és Banaescu kolozsvári egyetemi tanár, a liberálispart kolozsvári tagozatának diszelnöke. Erdélyi utja alkalmával résztvesz az aradi mezőgazdasági kongresszuson is, melyen hir szerint fontos politikai nyilatkozatot tesz a miniszterelnök.

— **Bányász István bucsufelépése a kolozsvári Magyar Színházban.** Csütörtökön este bucsuzik el a kolozsvári színházlátogató közönségtől az operettensemle egyik legkiválóbb tagja Bányász István, a népszerű táncoskomikus. Bányász megszakítás nélkül három évig játszott a kolozsvári színpadon és e három év alatt kiváló kvalitásaival, halkszavú, minden karzattal való orientálódástól mentes művészetével és ragyogó táncművészetével erősen befészkelte magát a közönség szeretetébe. A kolozsvári színház egyik legnépszerűbb és egyik legtehetségesebb tagját veszíti el benne. A jövő szezonra, a kolozsvári színház sok más kiválóságával, — így többek között Tompa Béla bonvivannal és a fiatal tehetséges Dajka Margittal együtt — a marosvásárhelyi színházhoz szerződött. Bányász Pista a Pillangófőhadnagy című kedves operettben bucsuzik el a közönségtől. Valószínű, hogy a színház ebből az alkalomból, — az előrehaladott idény ellenére is — zsúfolásig meg fog telni.

— **Sokmillió rádiócsalás Magyarországon.** Budapestről jelentik: Lengyel Endre budapesti ügyvéd több nagy magyar városban számos megrendelést vett fel rádiókészülékre. Természetesen előleget kért mindenütt, aztán eltűnt. Több feljelentés után most elrendelték körözését.

— **Szenzációs külföldi sporteredmények.** Gotelborg—Magyarország 2:2 (1:0). FTC—Franciaország (vizipolo) 5:4 (3:0).

— **Radicsék négy minisztere a kormányban.** Belgrádi jelentés szerint a Pasicspárt és Radicsék között létrejött a megegyezés. Radicsék négy tárcát kaptak a kormányban és pedig Radics lett az agrárügyi, dr. Grazevszki kereskedelemügyi, Mitics földművelésügyi és Super Milan hadügyminiszter.

— **A párisi színházak bezárással fenyegetőznek a túl magas adók miatt.** Párisból jelentik: A párisi hatóságok napok óta számolnak egy sziniszagatói sztrájk lehetőségével. A színházak tulajdonosai ugyanis a színházak azonnali bezárással akarnak tiltakozni az adók fölemelése ellen. Azt állítják, hogy az adók fölemelése lehetetlenné teszi az üzemek folytatását. A helyzetet az a határozati javaslat élesítette ki ennyire, amelyet a városi közgyűlésen nyújtottak be a színházi belépődíjaknak további százalékkal való megadóztatása érdekében. A sziniszagatók erre azonnal értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy abban az esetben, ha elfogadják a javaslatot, azonnal bezárják színházait.

— **Házasság.** Kohn Lily Budapest és dr. Ujhelyi József Arad házasságot kötöttek. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Román-magyar konferencia a közvagyonok likvidálására.** Bukarestből jelentik: A belügyminisztérium hivatalosan közli, hogy közlebről Nagyváradon román magyar konferencia lesz a közvagyonok likvidálása ügyében. A román bizottság elnöke Hodor közigazgatási vezérfelügyelőt nevezték ki. A konferencián Románia fel fogja használni az alkalmat és kérni fogja Magyarországtól a Romániára vonatkozó anyakönyvi okmányok kiadását, mely okmányokat tudvalevőleg 1913-ban Erdély egyes vidékeiről Budapestre szállítottak volt fel. A belügyminisztériumban külön bizottság gyűjti a konferencia tárgyalási anyagának dokumentumait.

— **Egy marosvásárhelyi uriaszony tragikus halála.** Marosvásárhelyről telefonálják: Grosz Ignácné, a marosvásárhelyi zsidó társadalom közbecsülésben álló tagja egy baleset alkalmával szenvedett égési sebei következtében harminchétféves korában elhunyt. Temetése az egész város részvétele mellett ment végbe. Halálával három gyermeke maradt árván.

* **Orvosi hir.** Dr. Gergely József orvos (Tg.-Mures-Marosvásárhely, Főter 49) külföldi tanulmányutjáról hazaérkezett és rendeléseit bőrgyógyászat és nemibetegek részére újból megkezdte.

— **Nyolc pályázat a kolozsvári villamosmű problémájának megoldására.** Közöltük, hogy a kereskedelmi és iparkamara a kolozsvári villamosmű problémájának megoldására nyilvános pályázatot hirdetett. Eddig 8 pályázat érkezett a kamara vezetőségéhez, amelyek fölött az erre delegált bizottság rövidesen meghozza a döntést. A legjobb megoldást ajánló pályázat huszezer lejjel lesz kitüntetve.

— **Kosztkát négy évi fegyházra ítélték.** Budapestről jelentik: Kosztka István bűnpörében ma hangzott el a vádbeszéd. Felföldy Elemér ügyész vádbeszédében szándékos emberöléssel vádolta Kosztkát. Beszédében hosszasan festi Kosztkáné boldogtalan életét, rámutat Kosztka erőszakos, durva természetére. Kétségbevonja, hogy Valerián becsületszavát adta volna Kosztkának, hogy elkerüli lakását. A vádlott mégsem állja rágalmazni a halott Valeriánt, aki kifogástalan gentleman volt. A vád- és védbeszéd elhangzása után a bíróság ítélethozatalra vonult vissza. Hosszas tanácskozás után az elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a bíróság Kosztka István dr., negyvenkétéves, pénzügyi főtanácsost, erős felindulásban elkövetett emberölés büntetésében bűnösnek mondja ki s ezért **négyévi fegyházra** és tízévi hivatalvesztésre ítélte. Vizsgálati fogságából a bíróság kilenc hónapot beszámított a büntetésbe.

— **Lóháton Európán keresztül.** Budapestről jelentik: Rasch mérnök, svéd urlovas, néhány hónappal ezelőtt elhatározta, hogy megismétli XII. Károly svéd király bravurját és lóháton végigutazza az európai országokat. Rasch Konstantinápolytól kezdte meg utját és Bulgárián keresztül Romániát is érintette. A Vöröstorony-szoroson keresztül jött át Erdélybe, amelyet hosszában szelt át. Kolozsváron is megfordult, ahonnan ma Debrecenbe érkezett. Minthogy lova megsántult, néhány napig pihenőt fog tartani, azután folytatja utját Budapest, Bácsen, Regensburgon, Bambergben, Hannau, Kasselen keresztül Stockholmba.

— **Még mindig garázdálkodik Románia két legnagyobb rablóvezére.** Bukarestből jelentik: Már több ízben beszámoltunk a két hirhedt regáti rablóvezér viselt dolgairól. A hatóságok minden igyekezete úgy látszik hiábavaló, mert a legnagyobb ügyességgel siklanak ki az elfogatásukra kiküldött csendőrszázadok között. Tomescu tegnap fényes nappal megjelent Bumbia faluban és volt cimborájától, Bardestől 10.000 lejt rabolt el. Azután átsétált Marinescu földbirtokoshoz, akinek lakásán házkutatást tartott embereivel, pénz után kutatva. A jól sikerült fosztogatás után a rablóbanda fényes lakomát rendezett a birtokos ebédlőjében és Munteanu egy ott talált mandolinon koncertet adott a falu népének tiszteletére, amely a kapu előtt sereglett össze. Végül a zsákmányt összepakolva, elhagyták a falut, miközben néhány parasztot tusként magukkal vittek. Tatarsescu miniszter tegnap a fővárosba érkezett és Stefanescu tábornok csendőrségi főparancsnokkal tárgyalta Tomescuék kézrekerítése ügyében. Elhatározták, hogy mindazokat, akik élelmet adnak a rablónak, azonnal letartóztatják. Campinából jelentik, hogy 12-éről 13-ára virradó éjjel Munteanu és Tomescu banditák a városba akartak behatolni. A csendőrség üldözöbe vette őket, mire ők a Bogolia-erdőbe menekültek. Rendőrség és katonaság vette körül az erdőt és remélik, hogy itt sikerülni fog őket elfogni.

— **A vasuti rendőrség elfogott egy körözött fiatalkoru betörőt.** Hétfőn este az állomásnál szolgálatot teljesítő Hertea detektív gyanusnak talált egy tizenkilenc év körüli fiatalembert, aki egy üres szerelvényben rejtőzködött el a bukaresti vonat megérkezéséig, majd a vonat megérkezésekor beszállt az egyik kocsiba, ahol bezárkózott a kocsis mosdójába. Hertea detektív, aki hosszabb ideig figyelte a fiatalembert, gyanút fogott és igazolásra szólította fel, majd amikor az zavarba jött és az igazoltató detektívet pénzzel akarta megvesztegetni, a detektív a fiatalembert előállította az állomási rendőrségen. Az állomási rendőrségen Orlescu kapitány kezdte meg a fiatalember kihallgatását, aki a kihallgatása elején nagyon konok magatartást tanúsított, de később látva, hogy a tagartást mitsem használ, beismerste, hogy Gál Gyulának dás mitem használ, beismerste, hogy Gál Gyulának és mintegy félévvel ezelőtt szökött meg a hivják és mintegy félévvel ezelőtt szökött meg a kolozsvári fiatalkoruak fogházából. Gál Gyulát, aki ezen idő alatt több betörést követett el és aki ellen több körözőlevelet bocsájtottak ki, újra átadták a fiatalkoruak fogházának.

— **Marmaggi nuncius utóda.** Prágából jelentik: Marmaggi nuncius utódává — hir szerint — Cariatit nevezi ki a szentszék.

— **A külföldre utazó idegen állampolgárok visszakapják tartózkodási engedélyüket.** Az utolsó időben élénk nyugtalanságot keltett a Romániában megtelepedett külföldi állampolgárok körében a bukaresti sziguranca vezérfelügyelőség szigorító rendelete, mely szerint azok az idegen állampolgárok, akik Romániában tartózkodási engedéllyel bírnak és időközben idegen állam földjére lépnek, vagy saját hazájukba visszatérnek, tartózkodási engedélyüket elvesztik: Bianu Jenő dr., az erdélyi szigurancák vezérfelügyelője ebben a kérdésben kijelentette, hogy ez a megszigorítás csak azokra vonatkozik, akik végleg eltávoznak az országból. Azok az idegen állampolgárok azonban, akik mint nélkülözhetetlen elemek huzamosabb időre szóló tartózkodási engedéllyel bírnak s az őket kiküldő belföldi vállalatok érdekében tesznek külföldi utakat, visszatérésük után újból kérhetnek tartózkodási engedélyt arra az időtartamra, amelyre a korábban kiadott engedélyük szolt. A szigurancafőnökségek utasítást kaptak, hogy az e kategóriába tartozó idegenek tartózkodási engedélyének meghosszabbítása körül akadályokat ne támasszanak, amennyiben az illető igazolni tudja, hogy alkalmaztatása az illető romániai vállalatnál nem szűnt meg. Az engedélyeket ebben az esetben is a vezérigazgatóság adja meg.

— **Huszonnolc millió csehkorona passzsziva.** Prágából jelentik: Feltűnéstkeítő kényszer-egyezségi tárgyalás indult meg a napokban az itteni bíróság előtt. Gróf Thun-Hohenstein Ottó, Csehszlovákia egyik legnagyobb földbirtokosa kért csődöt maga ellen huszmillió csehkorona passzával. Gróf Thun a földbirtokreform következtében ment tönkre.

* **Mezőgazdálkodásunk kiemelkedő eseménye lesz az aradi mezőgazdasági kiállítás,** amelyet az aradi országos árumintavásár keretén belül rendeznek meg. Az Arad-bánsági országos híru konyha- és virágkertészet ez alkalommal be fogja mutatni azokat a termelvényeket, amelyekkel már eddig is Csernovitzól Bukarestig minden fogyasztó piacot felkeresett és ugyszólván egyedül táplál. Ez a körülmény különös fontosságot nyújt az aradi gazdakongresszusnak, úgy, hogy a kongresszus résztvevőinek számát beavatottak százezrekre teszik, ami különös jelentőséget nyújt az aradi országos árumintavásárnak.

Dr. COSMUTZA szanatóriuma
 Cluj-Kolozsvár, Fellegvár.
 Klimatikus gyógyhely légzőszervi betegnek számára. Diétás szanatórium cukorbetegnek ves-bajosok, köszvényesek részére. Vigyógyintézet, elektromos kezelés. Naponta hétszer étkezés, állandó orvosi felügyelet. Napi ellátás 350 lej. Orthodox konyha.

Nagy
harisnyavásár
 mélyen leszállított árrakkal.

K ötött harisnya minden színben	25
F lohr-harisnya minden színben	53
M uszlin harisnya divat színben	69
C érna-muszlin minden színben	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	125

BLATT
 FÖTÉR IS
 Blatnikgyűjteményben és kétötletárakban orsz. válasszást. A legjobb harisnyák csak BLATT-cél! kaptak!

KÖZGAZDASÁG

A minisztertanács szabaddá tette a gabonakivitelét Uj vámilletékeket léptettek életbe

(Bucuresti-Bukarest, július 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt minisztertanács volt, amelyen kizárólag gazdasági ügyekkel foglalkoztak. Tancred Constantinescu részletesen beszámolt a beérkezett statisztikák alapján a terméskilátásokról. A beszámoló szerint a termés teljesen fedezi az ország gabonaszükségletét, sőt amennyiben valamelyes változás nem áll be, kivitelre is marad 60.000 vagon gabona. A minisztertanács hozzájárult a gabonakivitel szabaddátételéhez a következő illetékek mellett:

A buza kiviteli illetékét 40.000 lejről 30.000 re szállították le. Az árpa, kukorica és a zab kiviteli illetékét pedig 20.000 lejben állapították meg. Leszögezték, hogy az illetékeket a gabona világi árához képest esetleg később csökkenteni fogják.

Ezután Tancred Constantinescu ismertette a petroleumtermékek kivitelének kérdését. Javaslatára a következő illetékeket állapították meg:

A kátrány (pacura) kiviteli illetéke vagononként 1000 lej, a motorinát pedig ugyancsak vagononként 1500 lej.

Gondoskodás történt a belföldi szükséglet fedezésére és ezért úgy határoztak, hogy a közlekedési elöljáróságok útján a következő árak mellett hoznak forgalomba: benzint, kilogramonként 7 lej 50 baniért, motorinát kgként 2 lejért. Az árak ab községhezaz értenők.

A sertések kiviteli illetékét leszállították 1400 lejről 1000 lejre darabonként, a lovakét pedig 18.000 lejről 10.000 lejre. A mének és kancák kivitele továbbra is tiltva marad.

A kenyérrezsím megállapításának kérdésében a minisztertanács döntést nem hozott. Tancred Constantinescu miniszter azt javasolta, hogy háromféle lisztet öröljenek és pedig fehérét, középezt illetve vegyest és barna lisztet. Holnap újabb minisztertanács lesz és ekkor döntenek e kérdés fölött.

A nagyiparosok a közép- és kisiparosokkal egyetértően akarják a kamarai választásokat megejteni

Az UGIR választmányi ülése

(Cluj-Kolozsvár, július 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyiparosok és munkaadók szövetségének kolozsvári körzete tegnap délután dr. Farkas Mózes elnöke mellett választmányi ülést tartott. A választmány a munkaszüneti törvény, az energia-törvény, a munkakamarák felállítására vonatkozó törvény és a kereskedelmi és iparkamarák újjászervezéséről szóló törvények végrehajtása kérdésével foglalkozott.

A vasárnapi munkaszünet kérdésében kimondta a választmány, hogy bár a törvény elvi intézkedéseivel teljesen egyetért, sérelmesnek tartja a végrehajtási utasítást, mert a munkaügyi minisztérium figyelmen kívül hagyta az egyes speciális helyi viszonyokat és így a törvény végrehajtása zavarokat okoz az ipari vállalatoknál. A végrehajtási utasítás 26. szakasza gondoskodik ugyan kivételes szabályokról, (folytonos tüzzel égő üzemek stb.) és kimondja, hogy a kivételekre vonatkozó kérévényeket a munkakamarák felállításáig a munkaügyi inspektorátusok tiz napon belül tartoznak elintézni, amely elintézés fölött felelősség esetén, a munkaügyi minisztérium hozza meg a végleges döntést, de ezt a rendelkezést külön utasítással módosították és a munkaügyi inspektorátusok erre vonatkozó döntési hatáskörét megszüktették. A kérévények fölött a munkaügyi minisztérium hozza meg a döntést, márpedig ennek eljárása hosszadalmas. Így történhetett meg, hogy a törvény végrehajtásával megbízott hatóságok több vállalatot pénzbüntetéssel akartak sújtani. Ennek a visszas helyzetnek a megszüntetésére elhatározták, hogy a bukaresti központ útján kérik fogják a végrehajtási utasítás 26. és 27. szakaszának pontos és szó szerinti betartását.

A munkakamarai törvény kérdésében, amely tudvalevőleg még nincsen megszavazva és csak

Külön engedély kell használt gépek behozatalához. Bukarestből jelentik: Az ipar és kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint ezután használt gépek behozatalához a minisztérium és egy szakbizottság engedélye szükséges. Erre az intézkedésre azért volt szükség, mert a minisztériumnak tudomására jutott, hogy használt gépek ürügye alatt, a vámmentességel, teljesen új gépeket hoztak be az országba.

Likörgyárosok szindikátusa. Bukarestből jelentik: Az UGIR helyiségében tegnap megalakították a romániai likörgyárosok országos szindikátusát. Az alakuló gyűlésen 28 likörgyár vett részt. Az alapszabályok kidolgozására és az ügyek ideiglenes vezetésére egy választmányt delegáltak, melynek erdélyi és

összes kerül a parlament elé, úgy határozott a választmány, hogy intervenálni fog a parlamenti bizottságnál, hogy a törvényjavaslatban hozzanak olyan módosításokat, amelyek biztosítékot nyújtsanak arra, hogy a munkaadók és munkások között jelenleg fennálló helyzetet bürokratizmussal nem fogják veszélyeztetni.

Az energiatörvény, amely tavaly július 4-én lépett életbe, de a végrehajtási utasítás még nem jelent meg, igen súlyos sérelmeket tartalmaz. Epen azért a választmány kérik fogja a legfőbb energiatanácsot, hogy ezeket a sérelmeket a végrehajtás kapcsán legalább részben szüntessék meg. Így elsősorban disztingváljanak azok között az erőtelepek között, amelyek csak saját ipari termelésük részére termelnek energiát és azok között, amelyek energiát továbbeladás céljából termelnek. A törvényt szigorú rendelkezéseit nem lehet alkalmazni az ipari vállalatokra, mert ezáltal teljesen lehetetlenné tennék a termelést. Másik fontos intézkedés volna, hogy a törvény 38. szakaszát változtassák meg oly módon, hogy a meglévő erőtelepek bejelentése a végrehajtási utasítás megjelenésétől számított hat hónapon belül történjék meg.

A kereskedelmi és iparkamarák újjászervezésével kapcsolatban a nagyiparosok és munkaadók választmánya sérelmesnek tartja a legutóbbi kamarai közgyűlés határozatát, mert az igazgatótanácsi tagok számát a közgyűlés nem paritásos alapon, hanem úgy állapította meg, hogy az ipari szakosztály 16, a kereskedő szakosztály pedig 24 tagot delegál. Kimondotta továbbá, hogy a választásokat a közép- és kisiparral együtt kívánják a nagyiparosok lefolytatni, hogy a 16 tanácsi helyre megfelelő és az összes szakmákat méltóan képviselő tagok kerülhessenek.

bánati tagjai a következők: Gyárfás Dezső (Kolozsvár), dr. Czell Vilmos (Brassó), dr. Czell Frigyes (Nagyszeben) és Podrom (Temesvár). Közlebről újabb gyűlést tartanak, melyen elnököt fognak választani.

Tiltakozás a vörösréz kivitele ellen. Bukarestből jelentik: Az iparosok szövetsége tiltakozó memorandumot terjesztett a mai minisztertanács elé, amelyben a meghatározott abban állást foglalnak az ellen, hogy a minisztertanács hozzájáruljon bizonyos mennyiségű vörösréz kiviteléhez, mert a román ipar nélküli a vörösréz s ezért annak érdeke ellen volna a kivitel engedélyezése.

Szigorú rendszabályok a kedvezményes szállítási visszaélések ellen. Bukarestből jelentik: A CFR. vezérigazgatóságának tu-

domására jutott, hogy olyan cégek szállítmányai is élvezik a 45 százalékos iparpártolási kedvezményt, melyek nem tarthatnak igényt erre a kedvezményre. Ezért szigorú utasításokat küldöttek szét a kerületi igazgatóságokhoz, hogy figyelmeztessék az egyes állomásfőnököket, hogy ezután csak azok a gyarak részesülhetnek iparpártolási kedvezményben, melyek taxative fel vannak sorolva az erről szóló listában. A vezérigazgatóság a visszaélők ellen szigorú rendszabályokat helyez kilátásba.

* Hirdetmény. A cluj Kereskedelmi és Iparkamara köztudomásra hozza, hogy a kamara igazgatósági tagjainak a választására vonatkozó névjegyzék a törvény 14. szakasza értelmében közzemlére tetetett Clujon a kamaránál, valamint a következő városi tanácsoknál: Turda, Dej, Gherla, Diciosámmartin, Ibasfalau, Zalan, simleul Silvaniei, Bistrita. A többi községre vonatkozólag a névjegyzékek a vármegyei székhely városi tanácsánál vannak közzemlére téve. A névjegyzékek 1925 július 16 és augusztus 15 közötti időben e helyeken a hivatalos órák alatt betekintheők. Amennyiben valamely tévedés, vagy kihagyás volna a névjegyzékben, az érdekeltek vagy öt kamarai tag 1925. évi július 31-ig írásbeli előterjesztéssel élhetnek a kamaránál. Az előterjesztéshez csatolandók: állampolgársági igazolvány, bizonyítvány arról, hogy az illető kamarai illetéket fizet, valamely ipart, vagy kereskedelmet tényleg folytat és bemutatandó az iparigazolvány másolata; részvénytársaságoknál csatolandó a jóváhagyott alapszabály. Cluj, 1925 július 15. Ioan F. Negruțiu elnök, Nicolae Căciulă vezértitkár.

TÖZSDE

Július 15-én

A lej: Zürichben 2:0 50, Párisban —, Budapestben 335, Bécsben 334.

Kolozsvár. A piac lanyha, mérsékelt forgalommal. Az árfolyamok a következők:

Bécs 29 20—29 40, Prága 6 17—6 20, Budapest 334—338, Páris 9 80—9 90, Zürich 40 40—40 60, Newyork 207 00—209 00, London 1015—1020, Milánó 7 75—7 80.

Zürich Zárlat: Berlin 122 60, Amsterdam 206 40, Newyork 515 00, London 2504 00, Páris 2415 00, Milánó 1900 00, Prága 1525 00, Budapest 72 55, Belgrád 9 05, Bukarest 250 00—250 00, Varsó 93 75, Bécs 72 50.

Bukarest. Devizák: Páris 9 85, Berlin —, London 10 17, Newyork 209 50, Milánó 7 75, Zürich 40 50, Bécs 29 50, Prága 6 20, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, német márka 50 50, leva 1 52, török lira 116, font sterling 1025, francia frank 10 35, svájci frank 41 00, olasz lira 8 15, drachma 3 60, dinár 3 65, dollár 210 00, lengyel forint 41 00, osztrák shilling 32 00, magyar korona 31 00, cseh korona 6 40, belga frank —, holland forint —.

SPORT

Lemondott a NAC elnöke. A NAC—Brasovia mérkőzés körül keletkezett sportbotrányból kifolyólag Pelle János, a NAC kiváló elnöke, lemondott tisztségéről. A lemondás nagy feltűnést keltett. Remény van arra, hogy sikerülni fog a nézeteltéréseket eliminálni s hogy Pelle visszavonja lemondását.

A Haggibbor tenniszszakosztályának alakuló ülése ma csütörtök délután 6 órakor lesz a Park-kávéház emeleti helyiségében. Az alakuló ülésre minden tenniszező egyformán hivatalos.

Ankraut Fülöp Amerikában játszik egy erdélyi egyesületben. Ankraut Fülöp, a Haggibbor volt kiváló centercsatára Newyorkból levelet irt szüleikhez, melyben arról értesíti őket, hogy Párisból Newyorkba költözött át és ott játszik egy nemrég alakult erdélyi csapatban. Ankrautot maga az egyesület vitte át Párisból Newyorkba.

Legújabb külföldi eredmények. Ausztria—Finnország 8:0 (1:0). Szombathelyi SzAK—Vasas (Budapest) 1:0 (1:0). FTC (B.-pest)—Nagykanizsa TE 3:1. Varsói Hakoah—Polonia 4:2.

Padock ismét vereséget szenvedett. Párisban, ahol Padock indult vasárnap, ismét vereséget szenvedett Murchisontól, aki a 183 méteres távot 1:54:8 másodperc alatt futotta.

SZÍNHÁ

A szính

Pillangó főhad...
törtökön este a...
dekes operette...
nak régóta nem...
gos operettejét...
ják új szerepos...
érekességét en...
fog lépni vendé...
dip ez lesz a b...
szerepet játsz...
Neményi, Erény...
este lesz az utó...
előtt: az idei év...
Három gráciájá...
Erényivel, Ithás...
Leóval a vezető

Körösladányi...
színházi szünidő...
és érdekes attra...
kozlatni és bár...
vasárnap a kitű...
rösladányi mes...
és szuggesztív...
bati előadás p...
vasárnap első...
második előadá...
három előadás...
szokásos színhá

Magyar

Csütörtök: Pillangó...
játékával. B...
rozat 289)

Péntek: Három g...
a szünidő el

Július 18-tól kezdőd

Szombat d. u. 4 k...
nek nyilván

Szombat este fél...
tikus mutat

Vasárnap d. u. fél...
mutatványai

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

Szombati előadás...
szuggesztív

Vasárnap este fél...
szuggesztív

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

A színházi iroda közleményei

Pillangó főhadnagy és Három grácia. Csütörtökön este a Magyar Színházban igen érdekes operette-repriz lesz. Komjáthy Károlynak régóta nem adott finom zenéjü, mulatságos operettejét, a Pillangó főhadnagy-ot fogják új szereposztással felújítani. Az előadás érdekességét emeli, hogy Pintér Böske is fel fog lépni vendégként. Bányász Istvánnak pedig ez lesz a bucsufellépése. Kitűnő és hálás szerepet játszik a Pillangó főhadnagy-ban Neményi, Erényi, Tompa, Leővey. — Pénteken este lesz az utolsó színházi előadás a szünet előtt: az idei évad nagy operettesikerét, Lehár Három gráciáját fogják eladni Neményivel, Erényivel, Ihász Aladárral, Tompával, Leővey Leóval a vezető szerepekben.

Körösladányi telepítikus mutatványai. A színházi szünet első két napján igen vonzó és érdekes attrakció fogja a közönséget szorokoztatni és bámulatba ejteni. Szombaton és vasárnap a kitűnő és Európaszerte híres Körösladányi mester fog titokzatos telepítikus és szuggesztiós kísérleteket bemutatni. A szombati előadás pont fél 9 órakor kezdődik, a vasárnapi első előadás fél 6-kor, a vasárnapi második előadás fél 9-kor kezdődik. Mind a három előadásra árusítja a pénztár már a szórakozás színházi helyáraiton a jegyeket.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: Pillangó főhadnagy [Pintér Böske vendégjátékával, Bányász István bucsufellépésével. Sorozat 289]

Péntek: Három grácia (Az idei évad utolsó előadása a szünet előtt. Sorozat 290)

Július 18-tól kezdődőleg a színházi előadások szünetelnek

Szombat d. u. 4 kor: Izsó Miklós színész-növendékeinek nyilvános vizsgáiati előadása. (Sorozat 291)

Szombat este fél 9 kor: Körösladányi György telepítikus mutatványai. (Sorozat 292)

Vasárnap d. u. fél 6-kor: Körösladányi szuggesztiós mutatványai. (Sorozat 293)

Vasárnap este fél 9-kor: Körösladányi telepítikus és szuggesztiós mutatványai (Sorozat 294)

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Csütörtök, július 16. A mai gazdagok. Szenzáció szalon trag komédia 6 felvonásban. Főszerepben a négy német művész: Werner Krauss és Lee Parry.

Urania-mozgó. Csütörtök, július 16. Aszsonyisziv. Megható tragédia 10 felvonásban. Főszerepben Severin Mars.

Hölgyeim! Filc kalapjádonságok óriási választékban 350 lei minden formában. Régi filckalapokat 48 óra alatt formál és alakít az

"IDEAL"

kalapszalonn, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Golya-áruházzal szemben).

Valamit sugok magának:
Farmodont a legjobb a fogának.

Jó megjelenésű, agilis
pénzbeszedő üzletszerző

felvételeik, Stotter iroda, Str. Memorandului No 12.

Konkurs.

Die Orth, Isr. Gemeinde zu Oradea-Mare sucht für sofort einen I. Tenoristen und einen Bassisten. Bevorzugt werden die auch das Chor leiten, eventuell in unsere Bürgerchule Gesang unterrichten können. Offerte zu richten an Oberkantor Emanuel Riff O.adea-Mare, Str. Morastirei 1. Oradea-Mare, 5685. Tamus 18.

Orth. Isr. Gemeinde,
Oradea-Mare

Megjelent!

BEN AMI

Uj Palesztina

(Sztambultól Kairóig.) Harmincyolc képpel.

Ebben a könyvben BEN AMI azokat az utazásait hozza nyilvánosságra, amelyeket újságokban nem közölhetett.

TARTALOM

Barátkozás a tengerrel.
A Boszporuszól a Dardanellákig.
Egy regény kezdődik.
Hát ez már nem volt elsőszálya kozt!
Két orosz és egy harmadik.
Kaland a láthatáron.
Két centire egy török nő ajka felett.
Szmirnában.
A regény a kötélhágcsónál folytatódik.
Szigetlakók.
A törökök tövényt ülnek.
„Hongrois” — hallottam.
Éjjel a felelőzőn.
Rhodos.
A 7-es számú kajüt.
A regény befejeződik.
Ütközet a Földközi-tengeren.
Cyprus-sziget előtt.

Beiruth: Ópiumszírók és misszionáriusok. Tessék felkelni a fekvőszékekről!
Haifa.
A malom alatt
Szent illés kolostorában a Kármelén.
Kisértés a tetőtérasszokon.
Arab felkelők között.
Egy héber realgimnázium.
Jezreel-völgye felé.
Tel-Adas: egy polgári kolónia.
Nazaret.
Nurisz: egy kommunista kolónia.
A beduintáborban.
Merchavja: egy szövetkezet és egy magángazdaság.
Utban Jerusalemben.
A szent város
„Maga író...”

Verlag Julius Fischer Wien.
Ára 100 lei.

Kapható minden könyvkereskedésben, az Uj Kelet könyvosztályánál és az utcai elárúsióknál.

„Express“

Auto garage Atelier mechanic

Str. Londrei (Hosszu) 26. Cluj

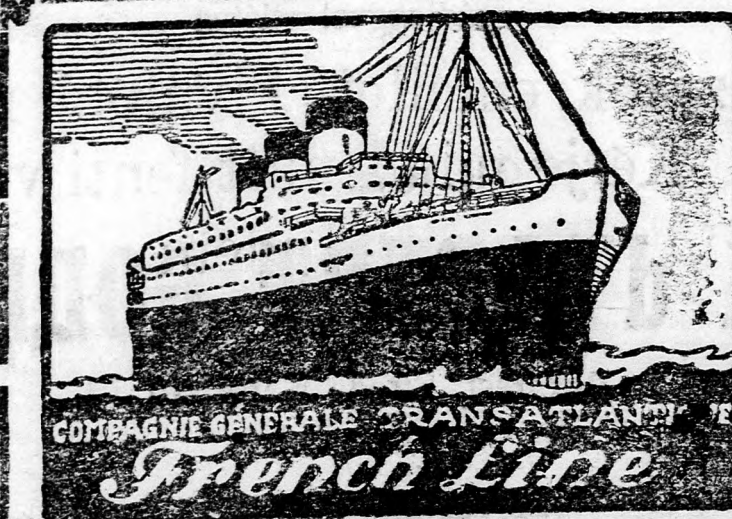
Elvállal autó és mindennemű mechanikai szakmába vágó javításokat, villany- és gázmotor szereléseket. — Mindentör bérautó szolgálat.

STOEVER
IROGEP
LEPAGE

Garancia mellett részletre is.
Kérjen ajánlatot gyárképv. Lepage papírüzletől Cluj

Bucuresti
LUTHER söresarnok
megnyit Piatá Mihailu Viteazul (Széchenyi-tér) 18.
A Tornavivódával szemben

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE
French Line

Mossé hirdetés

Aradi

árumintavásár

és butorkiállítás

1925. aug. 1-10.

75% utazási kedvezmény júl. 20—aug 15-ig a román, 50% a magyar vasutakon.

Gazdasági kiállítás.

Több mint négyszáz ipari kiállító az ország minden részéből és külföldről. Koncertek, theatralis szórakozások és rádió. Sportesemények és ünnepek. Országos kongresszusok, nagygyűlések stb.

Pályázat

A tg.-muresi (marosvásárhelyi) izraelita hitközség 7 osztályu nyilvános iskolájához a lakásviszonyok miatt lehetőleg nőtlen, román állampolgár, nyilvános iskolában működött, zsidó tudományokban és az új héber nyelvben jártas, vallásos hitoktatót keres. Fizetése a többi tanítókéhoz arányosítva, megállapodás szerint. Az állás f. év szeptember 1-én foglalandó el. Utiköltség csak a meghívottnak térítettik meg.

Hitelesített okmánymásolatokkal főszerelt kérvények f. év aug. hó 10-ig alulírott elnökhöz küldendők be.

Tg.-Mures, 1925 július hó 8.

Engel Oszkár,
iskész. elnök.

Tanítanak,

szórakoztatnak
gyönyörködtetnek!

Dr. Dienes László: Művészet és világnézet	100
Ben Ami: Uj Palesztina	100
Schnitzler: Elza kisasszony (Egy zsidóleány története)	132
Lacratelle: Silbermann (Egy zsidófiu története)	80
Schnitzler: Garlan Berta asszony	160
Lagerlöf: A császár	140
Biró: Vizözön	48
Thiering: A textilipar	100

Kaphatók az
Uj Kelet könyvosztályában,
utánvételt vagy a pénz előzetes beutalása mellett

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkből:

New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Morocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:
SARNIA" S. A. Bucurest.

Pasagiul Comédia
Táviratcim: Transatbuc.

Bador 259

